

DECIZIE

27 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Deg Agro”, reprezentată de avocatul Corneliu Chisilița,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Agrimatco-Service” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Deg Agro” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Deg Agro” și a fost menținută hotărârea din 10 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 27 ianuarie 2017 SRL „Agrimatco-Service” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Deg Agro” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată (f.d. 4-7).

În motivarea acțiunii, reclamanta SRL „Agrimatco-Service” a indicat că, la 05 aprilie 2016, a încheiat cu SRL „Deg Agro” contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2016/167, prin care s-a obligat să-i livreze ultimei marfă în cantitatea și calitatea comandată, iar SRL „Deg Agro” s-a obligat să primească marfa și să-i achite prețul acesteia în termenii prevăzuți de contract.

Reclamanta a menționat că urmare a livrării mărfii, a emis facturi fiscale, care au fost semnate și ștampilate de către cumpărător. Deci, și-a onorat pe deplin obligațiile contractuale, însă cumpărătorul nu și-a executat obligațiile pecuniare asumate și nu a achitat prețul mărfii livrate, acumulând o datorie în mărime de 467205,43 de lei.

Reclamanta a susținut că a expediat în adresa cumpărătorului SRL „Deg Agro” somația, prin care a solicitat achitarea prețului mărfii livrate, informându-l totodată despre consecințele ce vor surveni în cazul neonorării obligațiilor sale. Astfel, deși somația a fost recepționată la 24 noiembrie 2016, aceasta a rămas neexecută.

Reclamanta a solicitat încasarea de la SRL „Deg Agro” în beneficiul său a datoriei în mărime de 467205, 43 de lei, a dobânzii de întârziere în mărime de

43123,70 de lei, a penalității în mărime de 252290,93 de lei și a cheltuielilor de judecată.

Ulterior, în cadrul examinării cauzei, reclamata SRL „Agrimatco-Service” a depus cerere de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat încasarea de la SRL „Deg Agro” în beneficiul său a datoriei în mărime de 467205,43 de lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 36864,43 de lei, a penalității în mărime de 224258,61 de lei, cât și a taxei de stat în mărime de 22878,60 de lei (f.d. 53-55).

Prin hotărârea din 10 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea depusă de SRL „Agrimatco-Service” și a fost încasat din contul SRL „Deg Agro” în beneficiul SRL „Agrimatco-Service” suma în mărime de 467205,43 de lei, cu titlu de datorie contractuală, suma în mărime de 36864,43 de lei, cu titlu de dobândă de întârziere, suma în mărime de 224258,61 de lei, cu titlu de penalitate și suma în mărime de 21849,85 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată (f.d. 70, 115-119).

Prin decizia din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SRL „Deg Agro” și a fost menținută hotărârea din 10 mai 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 169-175).

La 21 august 2019, a depus prin intermediul oficiului poștal, recurs împotriva deciziei din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii depusă de SRL „Agrimatco-Service”.

În motivarea recursului, recurenta SRL „Deg Agro”, reprezentată de avocatul Corneliu Chisilița a invocat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, a aplicat o normă care nu trebuia să fie aplicată și nu a aplicat norma care trebuia să fie aplicată.

Recurenta a invocat că și-a executat în termenul stabilit obligația prevăzută în pct. 1 al acordului adițional la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2016/167 din 05 aprilie 2016, respectiv a achitat la 14 aprilie 2016 suma de 220000 de lei, cu titlu de avans.

Recurenta a menționat că urmare a achitării avansului de către ea, vânzătorul SRL „Agrimatco-Service” era obligat să înceapă lucrările de instalare a sistemului de irigare cel târziu la 01 mai 2016.

Recurenta a remarcat că din cauză eschivării vânzătorului de la executarea obligațiilor asumate, prin reclamația din 05 august 2016, l-a informat despre rezoluțiunea contractului de vânzare-cumpărare nr. CH/2016/167 din 05 aprilie 2016, care a fost recepționată de acesta la 15 august 2016.

Recurenta a specificat că din cauză că vânzătorul nu și-a onorat obligația asumată în termen de 17 zile din momentul achitării primei tranșe, a fost îndreptățită de a rezoluționa contractul fără a-i acorda vânzătorului termen și remedii suplimentare.

Recurenta a precizat că, din contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2016/167 din 05 aprilie 2016, rezultă cert că obligația vânzătorului era necesar a fi executată *in limitis temporis*, fără a mai suporta careva amânări, or sistemul de irigare era necesar a fi instalat până a ajunge plantele la maturitate, deci instalarea sistemului de irigare după ce plantele s-au dezvoltat reprezintă un non sens.

Recurenta a punctat că vânzătorul putea/trebuia să-și dea seama de eminența rezoluțiunii actelor juridice încheiate.

Recurenta a relevat că ținând cont de prevederile contractului de vânzare-cumpărare și acordului adițional al acestuia, instanța de judecată trebuia și putea

sesiza faptul neexecutării obligației de către vânzător în termenul contractual, iar ca urmare să respină acțiunea SRL „Agrimatco-Service” ca neîntemeiată.

Recurenta a relatat că atât instanța de fond cât și cea de apel în mod eronat au constatat neexecutarea obligațiilor contractuale de către aceasta, pe când din esența litigiului se desprinde clar că contractul nu a fost executat corespunzător de către SRL „Agrimatco-Service”.

La 17 septembrie 2019 în adresa intimă SRL „Agrimatco-Service” a fost expediată copia recursului declarat de SRL „Deg Agro”, reprezentată de avocatul Corneliu Chisilița (f.d. 176), însă intimata SRL „Agrimatco-Service” nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) Cod de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 23 octombrie 2019 a considerat recursul declarat de SRL „Deg Agro”, reprezentată de avocatul Corneliu Chisilița admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

Examinând recursul declarat de SRL „Deg Agro”, reprezentată de avocatul Corneliu Chisilița, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție îl consideră întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată, din considerentele ce succed.

În conformitate cu articolul 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin prisma art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Articolul 444 din Codul de procedură civilă consemnează că, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Actele cauzei confirmă faptul că la 05 aprilie 2016, între SRL „Agrimatco-Service” și SRL „Deg Agro” a fost încheiat contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167, potrivit căruia vânzătorul SRL „Agrimatco-Service” s-a obligat să transmită în proprietatea cumpărătorului SRL „Deg Agro” marfa indicată în acordul adițional la contractul de vânzare-cumpărare și/sau facturile fiscale, iar cumpărătorul SRL „Deg Agro” s-a obligat să primească și să achite marfa în termenii indicați în prezentul contract.

Pct. 1.2 din contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167 din 05 aprilie 2016, prevede că denumirea, asortimentul, cantitatea, prețul și graficul de livrare a

mărfii se stabilește de părți și se reflectă în acordul adițional la contractul de vânzare-cumpărare și/sau în facturile fiscale.

Conform pct. 6.1.1 din contractul menționat, vânzătorul s-a obligat să livreze marfa cumpărătorului conform acordului adițional la contractul de vânzare-cumpărare în calitate, cantitatea și termenul stabilit în acordul adițional al contractului de vânzare-cumpărare.

La 19 aprilie 2016, între SRL „Agrimatco-Service” și SRL „Deg Agro” a fost încheiat acordul adițional nr. 1 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167, potrivit căruia vânzătorul SRL „Agrimatco-Service” a vândut cumpărătorului SRL „Deg Agro”, sistemul de irigare prin picurare conform facturii fiscale nr. JV6151097 din 19 aprilie 2016, la prețul, cantitatea și în termenul indicat în prezentul acord.

Conform pct. 1 din acordul adițional nr. 1 din 19 aprilie 2016 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167, prețul total al mărfii conform prezentului acord constituie 1395,67 de euro, inclusiv TVA care va fi achitată de cumpărător după cum urmează: prima tranșă (avans) – 40 % și a doua tranșă – 60%, până la 08 iunie 2016.

Pct. 2 din acordul adițional nr. 1 din 19 aprilie 2016 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167, prevede că vânzătorul s-a obligat să livreze și să instaleze sistemul de irigare prin picurare în termen de 17 zile calendaristice din momentul achitării a 40 % din prețul mărfii.

Conform pct. 3 din acordul adițional nr. 1 din 19 aprilie 2016 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167, vânzătorul s-a obligat să asigure proiectarea și instalarea sistemul de irigare prin picurare, supravegherea lucrărilor de montaj și punerea acestuia în funcțiune, precum și instruirea personalului.

Prin facturile de expediție seria WI nr. 7731651 din 16 mai 2016, seria WI nr. 7731656 din 18 mai 2016, seria WI nr. 7731658 din 18 mai 2016, seria WI nr. 7731664 din 19 mai 2016, seria WI nr. 7731665 din 19 mai 2016, seria WI nr. 7731670 din 20 mai 2016, seria WI nr. 7731994 din 24 mai 2016, seria WI nr. 7731675 din 24 mai 2016, seria WI nr. 7731676 din 24 mai 2016, seria WI nr. 3498484 din 28 aprilie 2016, seria WI nr. 7731714 din 07 iunie 2016, seria WI nr. 7731718 din 08 iunie 2016, seria WI nr. 7731719 din 08 iunie 2016, seria WI nr. 7731709 din 15 iunie 2016, seria WI nr. 7731733 din 20 iunie 2016, seria WI nr. 7731750 din 27 iunie 2016, seria WI nr. 7731941 din 13 iulie 2016, semnate de ambele părți litigante, se confirmă că SRL „Deg Agro” a recepționat marfa livrată de SRL „Agrimatco-Service” (f.d. 20-39).

Totodată, din actul de verificare a decontărilor reciproce dinte părți, semnat doar de SRL „Agrimatco-Service”, rezultă că SRL „Deg Agro” a achitat la 14 aprilie 2016 suma în mărime de 220000 de lei, iar la 30 aprilie 2016, suma în mărime de 182316,91 de lei, în total 402316,91 de lei. Tot, din același act, rezultă că SRL „Deg Agro” a acumulat o datorie față de SRL „Agrimatco-Service” în mărime de 46720,43 de lei (f.d. 40).

La 18 noiembrie 2016, SRL „Agrimatco-Service” a expediat în adresa SRL „Deg Agro” reclamația, prin care a solicitat achitarea în termen de 7 zile a datoriei în mărime de 467205,43 de lei. Reclamația în cauză a fost recepționată de SRL „Deg Agro”, la 24 noiembrie 2016.

În rezultat, la 27 ianuarie 2017 SRL „Agrimatco-Service” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL „Deg Agro”, iar ulterior prin cererea de concretizare a pretențiilor a solicitat încasarea de la SRL „Deg Agro” în beneficiul său a datoriei în mărime de 467205,43 de lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 36864,43 de lei, a penalității în mărime de 224258,61 de lei, cât și a taxei de stat în mărime de 22878,60 de lei.

Fiind investită cu examinarea prezentei cauze, prima instanță prin hotărârea din 10 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a admis parțial acțiunea depusă de SRL „Agrimatco-Service” și a încasat din contul SRL „Deg Agro” în beneficiul SRL „Agrimatco-Service” suma în mărime de 467205,43 de lei, cu titlu de datorie contractuală, suma în mărime de 36864,43 de lei, cu titlu de dobândă de întârziere, suma în mărime de 224258,61 de lei, cu titlu de penalitate și suma în mărime de 21849,85 de lei, cu titlu de cheltuieli de judecată, în rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Judecând pricina în ordine de apel, instanța de apel a conchis asupra necesității respingerii apelului declarat de SRL „Deg Agro” și menținerii hotărârii din 10 mai 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

În consolidarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut faptul că cumpărătorul a acceptat executarea tardivă, prin ce a pierdut dreptul la rezoluțiune, fiind astfel, ținut să achite prețul mării livrate, penalitatea și dobânda de întârziere.

Însă, instanța de recurs conchide că o astfel de soluție rezultă din nedeterminarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele, mai mult că concluziile instanței de apel sunt bazate pe o apreciere unilaterală și arbitrară a materialului probator, fapt ce vine în contradicție cu normele de drept procedural.

Instanța de recurs consideră necesar de a reitera că legislația procedural-civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este dictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului sunt datori să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

În acest sens, legiuitorul a investit apelul cu efect devolutiv, care presupune două limite raționale: *tantum devolutum quantum appellatum*, adică instanța de apel rejudecă în fapt și în drept, ceea ce apelantul a înțeles să atace din hotărârea primei instanțe, fiind o consecință a principiului disponibilității care guvernează procesul civil și *tantum devolutum quantum iudicatum*, unde instanța de apel, efectuează o nouă examinare în fond, dar și exercită controlul judiciar complet, în fapt și în drept, asupra ceea ce a hotărât prima instanță și din acest motiv instanța de apel, nu poate fi pusă în situația de a soluționa cereri care nu au fost formulate în fața primei instanțe, adică cereri absolut noi prin care să se invoce pretenții noi.

Reieșind din principiile dreptului procesual civil, Colegiul notează că, acțiunea civilă este ansamblul mijloacelor procesuale consacrate și garantate, pentru apărarea prin intermediul instanței de judecată în ordinea stabilită de lege a dreptului subiectiv prezumat încălcat sau prezumat contestat. Acțiunea civilă constă din trei elemente interdependente: obiectul, temeiul și părțile acțiunii.

La rândul său, obiectul acțiunii civile îl formează pretențiile reclamantului față de pârât, adresate instanței de judecată în scopul apărării propriilor drepturi și care reies din raportul material-litigios și în privința cărora instanța de judecată urmează să se expună prin hotărâre.

Prin urmare, instanței de judecată îi revine o deosebită atenție de a determina raportul material-litigios dintre părți întru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii civile și temeiului acesteia. Or, reieșind din acestea, instanța de judecată urmează să stabilească obiectul probațiunii pe cauza dedusă judecății, circumstanță

care presupune în sine conturarea faptelor juridice prin care se justifică pretențiile și obiectiile părților și fără de care este imposibilă soluționarea justă a litigiului.

Implicit circumstanțelor cauzei, instanța de recurs atestă că SRL „Agrimatco-Service” înaintând prezenta acțiune a solicitat încasarea datoriei în mărime de 467205,43 de lei, dobânzii de întârziere în mărime de 36864, 43 de lei și penalității în mărime de 224258,61 de lei, din motiv că SRL „Deg Agro” nu și-a onorat obligația de achitare a mărfii livrate.

La caz, Colegiul lărgit va raporta circumstanțele prezentate mai sus la normele de drept relevante speței, pe care le va aplica în redacția anului 2016. Or, conform art. 6 alin. (1) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

În conformitate cu art. 512 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Conform art. 514 Cod civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Art. 572 alin. (1) și (2) Cod civil, prevede că temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

În conformitate cu art. 753 alin. (1) Cod civil, prin contractul de vânzare-cumpărare, o parte (vânzător) se obligă să predea un bun în proprietate celeilalte părți (cumpărător), iar aceasta se obligă să preia bunul și să plătească prețul convenit.

În conformitate cu art. 763 alin (1) lit. a) Cod civil, obligația de predare a bunului se consideră executată în momentul predării bunului către cumpărător sau către persoana indicată de el.

Analizând situația de fapt reținută la examinarea prezentei cauzei, Colegiul indică asupra faptului că instanțele ierarhic inferioare au concluzionat că cerința reclamantei SRL „Agrimatco-Service” cu privire la încasarea sumei restante pentru marfa livrată în mărime de 467205,43 de lei, este întemeiată, însă nu au analizat și nu s-au expus în mod cert dacă reclamantul/intimat SRL „Agrimatco-Service” și-a executat obligațiile asumate în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, și respectiv, este îndreptățit să pretindă la revendicarea drepturilor pretins încălcate.

La acest capitol, instanța de recurs conchide că între SRL „Agrimatco-Service” și SRL „Deg Agro” a fost încheiat un contract sinalagmatic, prin care părțile contractante s-a obligat reciproc să execute anumite prestații.

Așadar, SRL „Agrimatco-Service” conform pct. 2, 3 din acordul adițional nr. 1 din 19 aprilie 2016 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167, s-a obligat să livreze și să instaleze sistemul de irigare prin picurare în termen de 17 zile calendaristice din momentul achitării a 40% din suma mărfii, precum și să asigure proiectarea și supravegherea lucrărilor de montare sistemul de irigare prin picurare, punerea în funcțiune a acestuia și instruirea personalului, iar SRL „Deg Agro” s-a obligat să primească marfa și să achite prețul acesteia până la 08 iunie 2016.

Distinct de aceste constatări, instanța de recurs relevă că prin explicațiile părților cât și din actele și lucrările cauzei se atestă cert că SRL „Agrimatco-Service” și-a executat obligația de livrare a bunurilor pentru construcția sistemul de irigare prin

picurare pentru 12 ha de cartof, în perioada 16 mai 2016 – 13 iulie 2016, iar SRL „Deg Agro” a achitat la 14 aprilie 2016 avansul în mărime de 220000 de lei, iar la 30 aprilie 2016 a achitat suma în mărime de 782316,91 de lei, în total suma în mărime de 402316,91 de lei (f.d. 20-39, 40, 148-150).

Cu toate acestea, instanța de recurs reține că în cadrul examinării cauzei în ordine de apel, apelanta SRL „Deg Agro” a insistat că pretențiile SRL „Agrimatco-Service” sunt neîntemeiate, or deși SRL „Agrimatco-Service” avea obligația de a instala sistemul de irigare prin picurare în termen de 17 zile calendaristice din data achitării avansului - 14 aprilie 2016, această obligație nu a fost executată nici până în prezent.

Conform art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În circumstanțele descrise, având în vedere observațiile recurente, instanța de recurs consideră că, instanța de apel nu a aplicat art. 118 alin. (5) combinat cu obligațiile procedurale prevăzute la art. 376 alin. (1), 194 alin. (2) și 211 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

De fapt, din cele relatate mai sus rezultă că, toate aceste circumstanțe nu au fost clarificate de instanța de apel, deși au o importanță majoră în soluționarea justă a cauzei, iar în lipsa acestor constatări este evident că instanța de apel a dat o apreciere eronată obligației corelative a SRL „Agrimatco-Service”, or după cum rezultă din pct. 2 și 3 din acordul adițional nr. 1 din 19 aprilie 2016 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167, obligația SRL „Agrimatco-Service” nu se rezuma doar la livrarea sistemului de irigare prin picurare, dar și la asigurarea, proiectarea, supravegherea și punerea în funcțiune a sistemului de irigare prin picurare, precum și la instruirea personalului SRL „Deg Agro” în termenul stabilit în acordul adițional nr. 1 din 19 aprilie 2016 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167.

În acest sens, instanța de recurs învederează că este în imposibilitate să exercite controlul judiciar asupra actului judecătoresc contestat, or în actele și lucrările dosarului lipsesc careva probe pertinente și utile care să probeze că SRL „Agrimatco-Service” a instalat sistemul de irigare prin picurare, inclusiv a asigurat proiectarea și supravegherea lucrărilor de montare a sistemului de irigare prin picurare, punerea în funcțiune a acestuia, precum și instruirea personalului SRL „Deg Agro”.

Sub acest aspect, instanța de recurs relevă că antrenarea răspunderii contractuale poate avea loc doar dacă obligația asumată a fost executată în totalitate de către cel care este ținut să o execute.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel nu a dat apreciere per ansamblu, explicațiilor participanților la proces, argumentelor din cererea de apel depusă de SRL „Deg Agro”, cât și înscrisurilor anexate la dosar, cu toate că indisolubil la caz, urmau a fi reținute aceste aspecte.

Mai mult ca atât, contrar obligației instanței de judecată de a determina toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și de a aprecia toate probele prezentate de părți și anexate la materialele cauzei, instanța de apel a omis cu desăvârșire să dea apreciere faptului că unele componente a sistemului de irigare prin picurare au fost livrate cumpărătorului peste termenul stabilit în pct. 2 din acordul adițional nr. 1 din 19 aprilie 2016 la contractul de vânzare-cumpărare nr. CH/2013/167.

Prin urmare, soluția instanțelor ierarhic inferioare privind încasarea de la SRL „Deg Agro” în beneficiul SRL „Agrimatco-Service” a dobânzii de întârziere și a penalității contractuale, este pripită, or efectul general al oricărei obligații este de a da

creditorului dreptul de a obține de la debitor îndeplinirea exactă a prestației la care s-a obligat.

În contextul celor expuse, Colegiu lărgit relevă că instanțele ierarhic inferioare au dispus și încasarea dobânzii de întârziere și penalității, fără a ține cont de faptul că debitorul nu este obligat să plătească penalitatea și dobânda de întârziere în cazul în care neexecutarea nu se datorează vinovăției sale.

Având în vedere circumstanțele relatate, instanța de recurs decelează că este în imposibilitate de a da o apreciere corectă și justă cazului supus judecării în condițiile când instanța de apel și prima instanța nu au dat o apreciere corespunzătoare probelor prezentate de către participanții la proces și au omis să se expună asupra argumentelor și cerințelor formulate, oferind în decizie explicații neclare și contradictorii, făcând astfel imposibilă verificarea corectitudinii aplicării de către instanța de apel a cadrului legal.

Pe cale de consecință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, apelanta SRL „Deg Agro” nu a fost audiată de instanțele inferioare într-un mod echitabil, fără a-i respecta garanțiile prevăzute la art. 6 din Convenție, deși art. 9 alin. (1) CPC stabilește că, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sunt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Conjunctura descrisă supra profilează faptul că, instanța de apel nu a exercitat un control judiciar complet, în fapt și în drept, cu respectarea efectului devolutiv al apelului, asupra ceea ce a hotărât prima instanță, iar drept consecință a interpretat și aplicat în mod eronat normele de drept material și procedural pertinente speței, fapt ce a succedat adoptarea unei soluții nemotivate.

La caz, Colegiul învederează că, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61). Pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evedențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlande).

Se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

În speță, este evident că constatările instanței de apel nu conțin o argumentare clară, bazată pe suportul probator existent la materialele cauzei, din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției emise, astfel încât instanța de recurs fiind în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea soluției adoptate.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de SRL „Deg Agro”, reprezentată de avocatul Corneliu Chisilița și casării deciziei din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de circumstanțele constatate și concluziile deduse de instanța de recurs și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată cu respectarea normelor de drept material și procedural pertinente speței, precum și cercetarea multiaspectuală a suportului probator.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (2)-(3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Deg Agro”, reprezentată de avocatul Corneliu Chisilița.

Se casează decizia din 23 aprilie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea cu Răspundere Limitată „Agrimatco-Service” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Deg Agro” cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere, penalității și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru

Victor Burduh

Nina Vascan